

The European and Our Affairs

EVROPSKA I NAŠA POSLA

O EVROPSKOJ UNIJI

Ideja o ujedinjenju zemalja Evrope se javlja nakon Drugog svjetskog rata, u cilju sprečavanja eventualnih ratnih sukoba na prostoru Evropskog kontinenta, te očuvanje mira i stabilnosti na prostoru Evrope.

Evropska unija danas predstavlja jedinstven oblik ekonomske i političke saradnje, a sa početnih 6 članica proširila se na 27 zemalja članica. Evropska unija je najveća trgovinska zona na svijetu te najznačajniji svjetski davalac razvojne pomoći o važan činilac u mirovnim misijama širom svijeta.

Evropska unija predstavlja važan međunarodni faktor kako u ekonomskom smislu tako i u političkom smislu, te pripadanje jednoj takvoj organizaciji donosi različite prednosti državama članicama jer obezbjeđuje ekonomski prosperitet, očuvanje vladavine prava te poštivanje ljudskih prava.

Uslovi koje jedna zemlja treba da ispuni da bi se priključila Evropskoj uniji podrazumjeva niz reformi koje čine modernizaciju političkog, ekonomskog i pravnog sistema. Tokom procesa integracije u Evropsku uniju ove važne reforme realizuju se uz političko usmjeravanje i finansijsku pomoć od strane Evropske unije.

Pristupanje Evropskoj uniji poboljšava kvalitet života građana i podiže životni standard u zemljama koje se priključuju. Iskustvo pokazuje da su zemlje koje su se do danas priključile Evropskoj uniji ostvarile značajan razvoj ekonomskog sektora zahvaljujući političkoj stabilnosti i novim tržišnim mogućnostima i prilikama za ulaganje.

Članstvo u Evropskoj uniji će doprinjeti daljoj stabilizaciji društva, dok će brojne političke i ekonomske reforme pozitivno uticati na život građana.

SPORAZUM O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU (SSP)

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) je nova, treća generacija sporazuma o pridruživanju ponuđena isključivo državama zapadnog Balkana, u sklopu Procesa stabilizacije i pridruživanja. Sporazum se potpisuje na neodređeno vrijeme s ciljem doprinosa ekonomskoj i političkoj stabilnosti Bosne i Hercegovine. Države koje su postale članice petim proširenjem Evropske unije su potpisale sporazume o pridruživanju (tzv. Evropske sporazume). Osnovna razlika između dva spomenuta sporazuma je u sadržaju „evolutivne klauzule“ u SSP-u i naglašavanju regionalne saradnje na Zapadnom Balkanu.

Potpisivanjem SSP-a, Bosni i Hercegovini je zahvaljujući „evolutivnoj klauzuli“ potvrđen status države potencijalne kandidatkinje. To je mnogo više nego što su države potpisnice Evropskog sporazuma dobile u pogledu daljnjeg pristupanja Evropskoj uniji. Druga razlika se ogleda u regionalnoj suradnji, gdje se država potpisnica obavezuje da će potpisati bilateralne sporazume sa zemljama Procesa stabilizacije i pridruživanja i državama kandidatkinjama. SSP je sporazum „mješovitog“ karaktera što znači da u pored Evropske unije, ugovornice i sve države članice budući da SSP obuhvata područja koja nisu jedino u nadležnosti Evropske unije nego spadaju i u nadležnost država članica.

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju se sastoji od 10 glava:

- Opšti principi;
- Politički dijalog;
- Regionalna saradnja;
- Slobodno kretanje robe;
- Kretanje radnika, poslovno nastanjivanje, pružanje usluga, kretanje kapitala;
- Usklađivanje prava, provođenje prava i pravila konkurencije;
- Pravda, sloboda i sigurnost;
- Politike saradnje;
- Finansijska saradnja;
- Institucionalne, opšte i završne odredbe

Štefan Füle
komesar za proširenje Evropske unije

Potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Bosna i Hercegovina je stupila u prvi ugovorni odnos sa Evropskom unijom. S obzirom da je u pitanju sporazum mješovitog karaktera, da bi stupio na snagu mora biti potvrđen odnosno ratificiran u parlamentima svih država članica i Evropskom parlamentu. Predsjedništvo BiH je u novembru

2008. godine ratifikovalo SSP. Do završetka procesa ratifikacije u EU, na snazi je Privremeni sporazum (Interim Agreement) koji je dio SSP -a i koji najvećim dijelom reguliše pitanja trgovine i transporta između BiH i Evropske unije. Tokom tehničkih rundi pregovora najviše vremena i napora je uloženo upravo u trgovinske odredbe i liste proizvoda za koje će Bosna i Hercegovina, postepeno u periodu od 5 godina, davati carinske ustupke do potpune liberalizacije trgovine sa Evropskom unijom. Zadatak BiH je da sprovede odredbe Privremenog sporazuma i da nastavi sa svojim aktivnostima i ispunjavanjem kriterijuma za punopravno članstvo.

Nakon stupanja na snagu SSP-a, slijedeći korak je podnošenje zahtjeva za članstvo u EU i sticanje statusa kandidata.

PREDSTAVLJANJE INSTRUMENTA PREDPRISTUPNE POMOĆI (IPA) IPA CILJEVI

Pretpristupni kontekst IPA – e se sastoji u pomoći državama kandidatkinjama i potencijalnim kandidatkinjama u usklađivanju nacionalnog zakonodavstva i provedbi pravne stečevine Evropske unije, te u pripremama za korištenje fondova koji su na raspolaganju članicama Evropske unije (kao što su Evropski fond za regionalni razvoj, Evropski socijalni fond, Evropski fond za poljoprivredu i ruralni razvoj).

Razvojni kontekst IPA – e je usmjeren na specifične potrebe svake zemlje i komplementaran je njenim razvojnim planovima. Pored podrške u izgradnji institucija, provedbi zakona, zaštiti ljudskih prava, također se održavaju intervencije koje imaju za cilj ekonomski i socijalni razvoj države, pomirenje, rekonstrukciju te regionalnu i prekograničnu suradnju.

Dostupne komponente IPA – e

Potencijalni kandidat:

I – pomoć u tranziciji i razvoj institucija

II – prekogranična suradnja

V – ruralni razvoj

Kandidati:

III – regionalni razvoj

IV – razvoj ljudskih potencijala

ŠTA IPA FINANSIRA?

IPA, između ostalog može finansirati:

- Administrativnu suradnju, uključujući ekspertnu podršku iz zemalja članica (tehnička podrška izgradnji i jačanju institucionalnih kapaciteta)
- Infrastrukturne projekte: radove, nabavke
- Subvencije (grant scheme)
- Učešće u Programima Zajednice
- Mjere za podršku procesu implementacije i upravljanja programima
- Budžetska podrška (u izuzetnim slučajevima)

IPA I (Pomoć u tranziciji i jačanju institucija)

Ova komponenta obuhvata sve intervencije povezane sa *acquis communautaire*, izgradnjom administrativnih i pravosudnih kapaciteta, kao i podršku mjerama suradnje koje nisu obuhvaćene drugim komponentama, a nalaze se unutar pretpristupnog konteksta.

Glavni korisnici: javne i državne institucije

IPA II (Prekogranična suradnja)

Druga komponenta podržava regionalne i preko granične inicijative između zemalja korisnica, kao i između zemalja korisnica i zemalja članica, te njihovo učešće u transnacionalnim i međuregionalnim programima saradnje

Korisnici: regionalna i lokalna javna uprava, javna tijela, regionalne razvojne agencije, obrazovni i istraživački instituti, NVO

IPA III (Regionalni razvoj)

Zemljama kandidatkinjama daje punu podršku za izgradnju sistema apsorpcije Kohezionih fondova i Evropskih fondova za regionalni razvoj.

Prioriteti:

- Transportna infrastruktura
- Ekološke mjere, okolišna infrastruktura, energetska efikasnost i obnovljiva energija
- Regionalna konkurentnost

IPA IV (Razvoj ljudskih potencijala)

Zemljama kandidatkinjama pomaže u pripremi za korištenje, programiranje i provođenje principa Evropskog socijalnog fonda u okviru Evropske strategije zapošljavanja.

Prioriteti:

- Veći pristup zapošljavanju i veće učešće na tržištu rada
- Jačanje socijalne inkluzije i integriranja ugroženih osoba u cilju njihovog održivog integriranja u zapošljavanje, i borba protiv svih oblika diskriminacije na tržištu rada

IPA V (Poljoprivredni i ruralni razvoj)

Pomaže zemljama kandidatima da izgrade vlastite kapacitete kako bi u potpunosti mogli preuzeti upravljanje i kvalitetno korištenje post-prijemnih EU fondova za ruralni razvoj

Prioriteti:

- Unapređenje efikasnosti tržišta i provedba standarda Zajednice
- Pripreme aktivnosti za provedbu poljoprivredno-okolišnih mjera i lokalnih strategija za ruralni razvoj

PROŠIRENJE EVROPSKE UNIJE

Proširenje Evropske unije izraz je kojim se opisuje proces prijema u punopravno članstvo novih država članica i jedna je od najvažnijih politika EU. Ciljevi politike proširenja EU su povećanje sigurnosti, stabilnosti te blagostanja na evropskom kontinentu. Od svojih početaka Evropska unija prošla je kroz pet krugova proširenja. U prva četiri kruga proširenja državama osnivačima: Belgiji, Francuskoj, Italiji, Luksemburgu, Holandiji i Njemačkoj priključile su se: Danska, Irska i Velika Britanija 1973. godine, zatim Grčka 1981. godine, Portugal i Španija 1986. godine, te Austrija, Finska i Švedska 1995. godine. Petim krugom proširenja, koji se smatra najvećim u historiji EU i koji se još naziva „big bang“, članice Evropske unije postale su: Češka, Estonija, Kipar, Latvija, Litva, Mađarska, Malta, Poljska, Slovačka i Slovenija (1. maj 2004.) te Bugarska i Rumunija (1. januar 2007.). U 2013. godini očekuje se pristupanje Hrvatske, koja je ispunila sve uslove za ulazak u Uniju, dok je pet država kandidatkinja za članstvo u Evropskoj uniji: Makedonija, Srbija, Crna Gora, Turska i Island. Potencijalni kandidati za članstvo su ostale zemlje procesa stabilizacije i pridruživanja: Albanija, Bosna i Hercegovina i Kosovo pod rezolucijom Vijeća sigurnosti UN-a 1244/99.

PROŠIRENJE EVROPSKE UNIJE (slikovni prikaz)

Proširenje EU - slikovni prikaz

PROGRAMI U KOJIMA UČESTVUJE BiH

Od januara 2009. godine Bosna i hercegovina učestvuje u Sedmom okvirnom programu za istraživanje i tehnološki razvoj (FP₇) (BiH državni FP₇, koordinator/Sistem državnih kontakt tačaka: <http://www.ncp.ba/>)

Od januara 2011. godine Bosna i Hercegovina učestvuje u programu Kultura (Kontakt tačka za program u BiH djeluje pri Ministarstvu civilnih poslova BiH, Sektor za nauku i kulturu; Izvršna agencija)

Bosna i Hercegovina učestvuje u programima u oblasti visokoškolskog obrazovanja TEMPUS i ERASMUS MUNDUS (Tempus ured BiH: <http://www.tempusbih.com>)

U julu 2012. godine BiH je pristupila programu Evropa za građane (kontakt tačka Ministarstvo pravde BiH)

Iako Bosna i Hercegovina nije članica programa Cjeloživotno učenje (pokriva sve niveoe obrazovanja), učesnici iz BiH mogu učestvovati u njegovoj komponenti Jean Monnet, te, u svojstvu partnera, u nekim aktivnostima multilateralnih projekata i mreža (<http://eacea.ec.europa.eu/llp/index>)

Iako nije članica Mladi u akciji, BiH ima pristup dvjema aktivnostima Programa (Akciji 2: Evropski volonterski servis, te Akciji 3.1: Saradnja sa susjednim zemljama – Mladi u svijetu) (kontakt tačka za BiH za program Mladi u akciji djeluje u okviru mreže resursnih centara SALTO – YOUTH: <http://www.mladiuakciji.ba/>)

Cilj programa:

Unapređenje zajedničkog evropskog kulturnog prostora jačanjem saradnje između kulturnih radnika, stvaralaca i institucija

Aplikanti/ učesnici Programa:

U programu mogu učestvovati pravna lica – javne ustanove, institucije i privatne organizacije s pravnim statusom – čija primarna aktivnost pripada oblasti kulture (osim u audiovizuelnom sektoru)

Detaljne informacije i upustva mogu se pronaći na

http://eacea.ec.europa.eu/culture/programme/programme_guide_en.php

SEDMI OKVIRNI PROGRAM ZA ISTRAŽIVANJE I RAZVOJ (FP₇)

Cilj: Jačanje znanstvene i tehnološke baze evropske industrije radi poticanja evropske internacionalne konkurentnosti promocijom istraživanja.

Projekti se provode u okviru 4 programske kategorije: Saradnja, ideje, ljudi, kapaciteti.

TAIEX

(Technical Assistance And Information Exchange Instrument)

- Pomoć u preuzimanju zakonodavstva EU u domaći pravni sistem
- Podrška kroz ekspertne posjete, seminare i radionice i asistenciju u prevođenju
- Korisnici: državne i javne institucije, zakonodavna tijela, pravosuđe prevodioci zakonodavstva, profesionalna i privredna udruženja kao i sindikalne organizacije

„Mladi u akciji“ je program Europske unije koji je kreiran posebno za mlade ljude.

On prije svega ima za cilj potaknuti osjećaj aktivnog europskog građanstva, solidarnosti i tolerancije među mladim Europljanima i uključiti ih u oblikovanje budućnosti Unije. Ovime se promiče mobilnost unutar i izvan granica EU-a, neformalno učenje i interkulturalni dijalog, te potiče uključenost svih mladih ljudi, bez obzira na njihovu obrazovnu, socijalnu i kulturnu pozadinu – „Mladi u akciji“ je program za sve. Svake godine, promotori pošalju na hiljade projekata kako bi dobili financijsku potporu iz Programa; proces selekcije ima za cilj davanje sredstava najboljim projektima.

Ciljevi

„Mladi u akciji“ je program EU posvećen mobilnosti i neformalnom obrazovanju. Program je usmjeren na mlade ljude u dobi između 13 i 30 godina. Njegovi opći ciljevi su sljedeći:

- Promicati kod mladih aktivno građanstvo u cjelini i njihovo europsko građanstva posebno;
- Razvijati solidarnosti i promicati toleranciju među mladima, osobito u svrhu poticanja socijalne kohezije u Europskoj uniji;
- Gajiti uzajamno razumijevanje među mladima iz različitih zemalja;
- Pridonijeti razvoju kvalitete sustava podrške za aktivnosti mladih i mogućnostima organizacija civilnog društva u području mladih;
- Promicati europsku suradnje u području mladih.

Akcije

Da bi ostvario svoje ciljeve, program Mladi na djelu predviđa pet operativnih akcija: Mladi za Evropu, Evropski volonterski servis, Mladi u svijetu, Sustavi podrške mladima, Potpora evropskoj suradnji u području mladih.

Program Mladi u akciji nudi mladim Evropljanima priliku da promjene nešto u svijetu - i njihovim vlastitim životima - kroz Evropski volonterski servis (EVS). On pruža mladim Evropljanima jedinstvenu priliku da izraze svoju osobnu predanost kroz neplaćene dobrovoljne aktivnosti sa punim radnim vremenom u stranoj zemlji, unutar ili izvan EU. Na taj način, nastoji se razvijati solidarnost, međusobno razumijevanje i tolerancija među mladim ljudima, čime se pridonosi jačanju socijalne kohezije u Europskoj uniji i promiče aktivno građanstvo mladih.

Otvoren svim mladim ljudima u dobi od 18 do 30 godina, EVS je istinski 'servis za učenje'. Djelujući u korist lokalne zajednice, kroz sudjelovanje u volonterskim aktivnostima, mladi volonteri mogu razviti nove vještine i tako unaprijediti svoj osobni, obrazovni i profesionalni razvoj. Njihovo iskustvo i ono što nauče službeno je priznato kroz Youthpass. Sudjelovanje je besplatno za volontere (osim mogućeg doprinosa od najviše 10% putnih troškova), koji također dobiju smještaj i plaćene troškove ishrane, osiguranje i džeparac za vrijeme trajanja projekta. Uspješan EVS projekt zahtijeva blisku suradnju među najmanje tri ključna igrača: organizacije koja šalje volontera, organizacije domaćina i samog volontera. Jedna od organizacija uključenih u ovo partnerstvo također igra ulogu koordinacijske organizacije i preuzima bespovratna sredstva EU u ime partnera. Organizacije obavljaju niz uloga: one identificiraju mogućnosti za volontiranje i razvijaju projekte koji su od koristi za lokalnu zajednicu. Oni također pronalaze i pripremaju volontere, ugošćavaju ih, te osiguravaju praćenje aktivnosti.

HRONOLOGIJA ODNOSA BiH i EU

- Ključni događaji u odnosima Bosne i Hercegovine i Evropske unije su:
- **1997.:** Vijeće ministara Evropske unije postavlja političke i ekonomske uslove za razvoj bilateralnih odnosa. Bosni i Hercegovini se pruža mogućnost korištenja autonomnih trgovinskih povlastica.
- **1998.:** Uspostavljanje EU/BiH Konsultativne radne grupe (Consultative Task Force-CTF) koja osigurava tehničku i stručnu pomoć u području administracije, regulatornog okvira i politike
- **Maj 1999.:** Počinje Proces stabilizacije i pridruživanja (Stabilisation and Association Process- SAP). Proces stabilizacije i pridruživanja nudi jasnu mogućnost integracije za Bosnu i Hercegovinu kao i ostalih pet zemalja regije zapadnog Balkana u EU.
- **Juni 1999.:** Pokrenute aktivnosti Pakta stabilnosti za jugoistočnu Evropu, kojem je strateški cilj stabilizacija u jugoistočnoj Evropi putem približavanja zemalja regije evroatlanskim integracijama, te jačanja regionalne saradnje. U Sarajevu je u julu 1999. godine održan Samit šefova zemalja i vlada Evrope, Kanade, Japana i SAD-a na kome je podržano i ozvaničeno osnivanje Pakta stabilnosti za jugoistočnu Evropu.
- **Mart 2000.:** Objavljena Mapa puta EU (Road Map). Ovaj dokument je definisao 18 ključnih uslova koje Bosna i Hercegovina treba da ispuni kako bi se pristupilo izradi Studije izvodljivosti (Feasibility Study) za otpočinjanje pregovora o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju (SSP)
- **Decembar 2000.:** Vijeće Evropske unije je usvojilo Uredbu 2666/2000 o programu pomoći EU za obnovu, razvoj i stabilizaciju – CARDS (Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilisation). CARDS je bio program tehničke pomoći Evropske unije za obnovu, razvoj i stabilizaciju namijenjen Albaniji, Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, BJR Makedoniji i Saveznoj Republici Jugoslaviji (Srbija i Crna Gora).
- **Mart 2003.:** Rad na Studiji izvodljivosti je počeo. Evropska komisija je uručila Vijeću ministara BiH upitnik od 346 pitanja, koja su pokrivala oblast ekonomskog i političkog uređenja BiH te ostalih oblasti, koje su relevantne za zaključivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

- **Novembar 2003.:** Evropska komisija je usvojila ocjenu Studije izvodljivosti. Studija izvodljivosti identificirala je 16 prioriternih oblasti u kojima bi suštinski reformski napredak bio osnova Evropskoj komisiji da preporuča Vijeću EU otvaranje pregovora sa BiH o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju.
- **Mart 2004.:** Vijeće Evropske unije je usvojilo prvo Evropsko partnerstvo sa Bosnom i Hercegovinom.
- **Novembar 2005.:** 25. novembra u Sarajevu su zvanično pokrenuti pregovori o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju
- **Januar 2006.:** Održana Prva plenarna runda pregovora o SSP-u između EU i BiH i Prvi plenarni sastanak Praćenja procesa reformi (Reform Process Monitoring - RPM), koje zamjenjuje dotadašnje Konsultativno radno tijelo; Vijeće Evropske unije je usvajilo drugo Evropsko partnerstvo sa Bosnom i Hercegovinom.
- **Januar 2007.:** Uspostavljen instrument pretpristupne pomoći (Instrument for Pre-accession Assistance - IPA), namijenjen za sve pretpristupne aktivnosti, koje finansira Evropska komisija.
- **Februar 2008.:** Vijeće Evropske unije je usvojilo treće Evropsko partnerstvo sa Bosnom i Hercegovinom.
- **Novembar 2007.:** Okončani tehnički pregovori o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju, a parafiranje i potpisivanje zavisi od ispunjenja političkih uslova.
- **Decembar 2007.:** 4. decembra parafiran Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju.
- **Februar 2008.:** 20. februara potpisan Okvirni sporazum o pravilima saradnje za provedbu finansijske podrške Evropske komisije BiH u okviru Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA).
- **Juni 2008.:** 16. juna potpisan Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju.
- **Juli 2008.:** 1. jula stupa na snagu Privremeni sporazum o trgovini i trgovinskim pitanjima.
- **Novembar 2008.:** Održan prvi sastanak Privremenog odbora za stabilizaciju i pridruživanje, kao najvišeg tijela u okviru Procesu stabilizacije i pridruživanja, čiji je osnovni zadatak (zajedno sa 6 Privremenih pododborna), praćenje ispunjavanja obaveza određenih Privremenim sporazumom;
- **Juni 2011.:** Održan prvi sastanak Strukturisanog dijaloga o pravosuđu između Bosne i Hercegovine i Evropske unije.

The European and Our Affairs

KORISNI LINKOVI

Evropska unija:

www.europa.eu

**Delegacija EU u Bosni i Hercegovini
i Specijalni predstavnik EU:**

www.europa.ba

Evropski parlament:

www.europarl.europa.eu

Evropsko vijeće:

www.european-council.europa.eu

Evropska komisija:

www.ec.europa.eu

Vijeće evropske unije:

www.consilium.europa.eu

**Tehnička pomoć za organizacije
civilnog društva (TACSO):**

www.tacso.org

**Direkcija za evropske integracije
BiH:**

www.dei.gov.ba

ALDA
Association of Local
Democracy Agencies

ALDA

c/o Council of Europe, F-67075 Strasbourg, France

Phone: +33 3 90 21 45 93 **Fax:** +33 3 90 21 55 17

Email: alda@aldaintranet.org **Webpage:** www.alda-europe.eu

LDA Zavidovići, Omladinska 10, 72220 Zavidovici, Bosnia and Herzegovina

Phone/Fax: +387 32 877 008

E-mail: LDAZavidovici@aldaintranet.org **Webpage:** www.lda-zavidovici.org

"Ova publikacija je urađena uz pomoć Evropske unije. Sadržaj publikacije je isključiva odgovornost Asocijacije agencija lokalne demokratije – ALDA, i ni ukom slučaju ne predstavlja stanovišta Evropske unije".